

Otázky PK ČR a odpovědi MZe (SZPI a SVS) k označování země /místa původu potravin

Na trhu s potravinami se vyskytují případy, kdy potravina informací na etiketě naznačuje původ výrobku z určitého místa, avšak ve skutečnosti byla potravina vyrobena na jiném místě, o kterém není spotřebitel informován.

Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (dále jen „Nařízení“) uvádí:

☐ bod 29 preambule:

„Země původu nebo místo provenience potraviny by se měla uvádět vždy, pokud by opomenutí této informace mohlo spotřebitele uvést v omyl, co se týče skutečné země původu nebo místa provenience daného výrobku. Ve všech případech by uvedení země původu nebo místa provenience mělo být provedeno tak, aby spotřebitele nemátlo, a na základě jasně stanovených kritérií, která zajišťují stejné podmínky pro zástupce výrobního odvětví a spotřebitelům poskytují srozumitelnější informace o zemi původu nebo místě provenience potraviny. Tato kritéria by se neměla vztahovat na uvedení jména nebo adresy provozovatele potravinářského podniku.“

Čl. 2 odst. 1 písm. g) „místem provenience“ místo, o němž je uvedeno, že z něj potravina pochází, a které není „zemí původu“ ve smyslu článků 23 až 26 nařízení (EHS) č. 2913/92; název, obchodní firma nebo adresa provozovatele potravinářského podniku na etiketě nepředstavuje údaj o zemi původu nebo místě provenience potraviny ve smyslu tohoto nařízení

☐ čl. 7 odst. 2

informace o potravině musí být přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné.

☐ čl. 13 odst. 1

Od povinných informací nesmí být odváděna pozornost

☐ čl. 26 odst. 2 písm. a)

„Uvedení země původu nebo místa provenience je povinné, pokud by opomenutí tohoto údaje mohlo uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečné země původu nebo místa provenience potraviny, zejména pokud by informace připojená k potravině nebo etiketa jako celek jinak naznačovala, že potravina je z jiné země původu nebo místa provenience“.

☐ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 15 A 149/2018 ze dne 19.6.2018 vyslovil následující závěr:

- poskytování informací o původu nebo o místě výroby potraviny (nadto dobrovolné) rozhodně nemá směřovat k tomu, aby byl spotřebitel nucen podrobně analyzovat a konfrontovat informace na regálové etiketě s informacemi na obalu potravin, popř. být dokonce „na pozoru“ před obsahem regálových etiket,

- a dále odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.9.2014, č. j. 4 As 151/2014-32, který uvádí, že „je zcela důvodné předpokládat, že spotřebitel může při výběru zboží vycházet z jakékoliv informace, která označuje potravinu, její obal nebo místo vystavení. Uvedením chybné informace dochází ke klamání spotřebitele a snížení možnosti vybrat si zboží podle vlastní preference, ať už se týká jakéhokoliv druhu uvedených údajů. Tato skutečnost není předmětem dokazování, ale vyplývá přímo z chybného označení, které je v rozporu s právem. (...) Za hypotetický nelze označit ani závěr žalované, že spotřebitel považuje informace na cedulích, které označují zboží, za rozhodující. Ze spisového materiálu je zřejmé, že chybné informace byly uvedeny na cedulích, které byly umístěny na dominantním, dobře viditelném místě provozovny společně s dalšími zvýrazňujícími prvky. Je zřejmé, že tyto cedule byly určeny k upoutání pozornosti spotřebitele, a lze tedy opět logicky předpokládat, že z nich spotřebitel získal první informaci o výrobku, aniž by měl povinnost či důvod tuto informaci později prověřovat.“

Celé stanovisko k dispozici [zde](#).

1. Bude se vyžadovat určitá velikost písma? Jaká velikost písma je pro tuto informaci o skutečném místě výroby požadována?

Odpověď: Požadavky na konkrétní provedení souvisí s celkovým vzhledem označení

	výrobku. Poskytnutí údaje musí být provedeno tak, aby klamavý dopad na spotřebitele byl minimalizován až vyloučen. Údaj o skutečném původu by měl být úměrný obchodnímu názvu potenciálně naznačujícímu místo provenience potraviny a měl by jej doplňovat, tak aby byl naplněn požadavek, že od povinných informací není odváděna pozornost, mimo jiné právě např. umístěním velkého dominantního nápisu potenciálně naznačujícímu místo provenience potraviny např. v horní části etikety, který však nesouvisí s původem potraviny, přičemž v dolní části etikety by bylo minimální požadovanou velikostí písma uvedeno mezi velkým množstvím jiných informací „vyrobeno v ...“. Jelikož je uvedení skutečného místa provenience potraviny povinnou informací musí být velikost písma v souladu s požadavky pro povinné údaje dle čl. 13 odst. 2 a 3 nařízení (EU) č. 1169/2011.
	2. Jak daleko musí být upřesněná informace o původu od „klamavé informace“? Je dostačující, že je na přední straně obalu?
Odpověď:	Pokud je na výrobku na přední straně obalu potraviny/v hlavním zorném poli uvedena indikace, naznačující, že výrobek má vztah k určitému místu, ale daný výrobek není na uvedeném místě vyráběn, indikace musí být povinně doplněna informací o skutečném místě provenience potraviny, umístěnou ve stejném zorném poli. Nadto si dovoluujeme uvést následující: <u>Rozsudek Nejvyššího správního soudu (1 As 89/2011), bod 10:</u> <i>„Primárním smyslem evropské úpravy, kterou přirozeně nemůže ignorovat národní zákonodárce a ze které také vychází materiální i formální podstata správního deliktu dle § 39 odst. 1 písm. jj) zákona č. 321/2004 Sb., je právě prevence klamání spotřebitele, nikoli formální požadavek například na umístění údaje o původu vína. Prevence klamání spotřebitele tedy tvoří materiální podstatu povinnosti, zatímco požadavky na řádné označení různých aspektů komodity zmiňují prostředky, jak uvedený cíl dosáhnout. Není tedy nutné konkrétně předepisovat umístění, velikost nebo barevné provedení informace o původu vína, nýbrž je nutné tuto informaci poskytnout tak, aby klamavý dopad na spotřebitele byl minimalizován až vyloučen.</i> Je potřeba samozřejmě hodnotit případ od případu, každopádně za vhodný příklad považujeme např. následující: V praxi mohou nastat i tyto případy vícejazyčných etiket a grafického vyobrazení

	znázorňující vztah k určitému místu/zemi. Povinnost uvádět povinné informace o potravinách v jazyce snadno srozumitelném spotřebitelům je stanovena v článku 15 nařízení č. 1169/2011. Dále tuto povinnost upravuje § 3 odst. 1 písm. e) zákona č. 110/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který požaduje u potraviny uváděné na trh na území České republiky, uvádět povinné informace o potravinách stanovené v právních předpisech v českém jazyce. Údaj o zemi původu a místě provenience potravin je dle čl. 9 odst. 1 písm. h) nařízení (EU) č. 1169/2011 povinnou informací a musí být uveden v českém jazyce.
	3. <i>Musí být upřesňující informace i na bočních stranách, pokud tam je „klamavá informace“? Je dostačující, že je jenom na přední straně obalu?</i>
Odpověď:	Klamavé informace nesmí být na potravinách uváděny. V případě, kdy je na přední straně obalu potraviny/v hlavním zorném poli uvedena informace, která může u průměrného spotřebitele vyvolat oprávněný dojem, že daná potravina pochází z určitého místa původu, ačkoliv tomu tak není, musí být povinně doplněna informací o skutečném místě původu potraviny, umístěnou ve stejném zorném poli, jinak se jedná o zavádějící informaci o zemi původu nebo místu provenience potraviny. Konkrétní případy, které se vyskytují na trhu a u kterých má být v hlavním zorném poli uvedena země/místo původu, pokud indikace na obale tomuto neodpovídá: Adresa výrobce: FrostFood a.s., Kasárna 41, Rokytnice v Orlických horách 41, PSČ 517 61 Údaje pocházejí z webové stránky: https://www.kosik.cz/produkt/don-peppe-originale-pizza-salamova#productDescription

	4. Je nutno uvádět tuto dodatečnou informaci na všech místech na obalu, kde je uveden název výrobku odkazující na místo původní výroby, nebo to stačí jen v hlavním zorném poli resp. na čelní straně obalu? Jak je to např. u kartonů na mléko, které mají název na všech 4 stranách kartonu a někdy jsou v tržní síti nabízeny spotřebitelům tou “ boční stranou “?
Odpověď:	Viz předešlé odpovědi.
	5. Olomoucké tvarůžky aktuálně vyrábí v ČR jen 1 výrobce v Lošticích s tradicí od roku 1876 (další malý výrobce ve Velké Bystřici u Olomouce používá název “ Tvargle“ bez odkazu na Olomouc) – nelze již na tento název pohlížet jako na zdomácnělý, generický? a) na etiketách a obalech je uvedeno: Výrobce: A.W.spol. s r.o, Palackého 4, 78982 Loštice 1169/ čl.29: <i>Země původu nebo místo provenience potravin by se měla uvádět vždy, pokud by opomenutí této informace mohlo spotřebitele uvést v omyl, co se týče skutečné země původu nebo místa provenience daného výrobku. Ve všech případech by uvedení země původu nebo místa provenience mělo být provedeno tak, aby spotřebitele nemátlo, a na základě jasné stanovených kritérií, která zajišťují stejné podmínky pro zástupce výrobního odvětví a spotřebitelům poskytují srozumitelnější informace o zemi původu nebo místě provenience potravin. Tato kritéria by se neměla vztahovat na uvedení jména nebo adresy provozovatele potravinářského podniku.</i> b) podle našeho názoru by bylo dostačující: namísto Výrobce uvést: Vyrobeno A.W.spol. s r.o , Palackého 4, 78982 Loštice.
Odpověď:	<u>Název olomoucké tvarůžky je chráněn jako chráněné označení původu v rozsahu dle čl. 13 odst. 1 nařízení (ES) č. 1151/2012, o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. Čl. 10 preambule nařízení (EU) č. 702/2010 o zapsání názvu do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (Olomoucké tvarůžky (CHZO)) potom stanoví, že: „protože chráněn je výraz „Olomoucké tvarůžky“ jako celek, lze jinou než zeměpisnou část výrazu použít, a to i v překladu, po celé Unii, pokud jsou dodrženy zásady a předpisy platné v právním řádu Unie“.</u> <u>Použití samostatného označení „tvarůžky“ na výrobku, který nesplňuje specifikaci CHZO „Olomoucké tvarůžky“ proto není považováno za rozporné s ochranou daného CHZO. Dle slovníku spisovného jazyka českého je tvarůžek výraz pro uzrálý sýr z tvarohu ve tvaru koláčků, z tohoto důvodu lze označení „tvarůžek/y“ pro tento typ sýrů považovat za označení druhové, zvláště za předpokladu, že není spojováno s dalšími možnými znaky k CHZO „Olomoucké tvarůžky“ odkazujícími (např. vyobrazení siluety Olomouce, městský znak, případně spojení s relevantními znaky pocházejícími z oblasti produkce, etc.)</u> „Vyrobeno v A.W.spol. s.r.o., Palackého 4, 78982 Loštice“ by bylo považováno rovněž za označení místa provenience potravin. Označení „Olomoucké tvarůžky“ bylo zapsáno do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení nařízením Komise (EU) č. 702/2010, o zapsání názvu do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (Olomoucké tvarůžky (CHZO)). Označení „Olomoucké tvarůžky“ je chráněným zeměpisným označením, z čehož pro výrobce plyne,

	kromě obecných požadavků potravinářské legislativy, také povinnost dodržet stanovenou specifikaci ve vztahu k místu výroby (<i>kterým je zeměpisná oblast Haná se zeměpisným a hospodářským střediskem Olomouc</i>) apod. Vzhledem tedy k tomu, že pro místo výroby musí být dodržena definovaná zeměpisná oblast, nepovažuje se za nutné výrobek dále označovat konkrétním místem původu v rámci zmíněné definované oblasti.
6.	<i>Vyřazeno</i>
Odpověď:	
7.	„V případě, kdy je <u>na přední straně obalu potraviny/v hlavním zorném poli</u> uvedena informace, která může u průměrného spotřebitele vyvolat oprávněný dojem, že daná potravina pochází z určitého místa původu, ačkoliv tomu tak není, musí být povinně doplněna informací o skutečném místě původu potraviny, umístěnou ve stejném zorném poli, jinak se jedná o zavádějící informaci o zemi původu nebo místu provenience potraviny. Avšak ani uvedení skutečného místa původu potraviny nezavazuje provozovatele potravinářského podniku povinnosti uvádět informace o potravine přesně, jasně a snadno srozumitelně (tento požadavek by i při splnění výše uvedeného mohl být porušen například uvedením dvou srovnatelně podaných informací odkazujících na jiné místo původu).“ Např. u chlebu Moskva – znamenalo by to, že místo označení původu potraviny musí být uvedeno hned u názvu? Je uvedení místa označení původu potraviny na zadní straně obalu hodnoceno jako nedostačující?
Odpověď:	Název chlebu „Moskva“ považujeme za vžitý (generický) název, nikoliv za označení odkazující na původ potraviny, tudíž nemusí být doplněn o skutečné místo výroby, pokud však další prvky označení tuto povinnost nespustí.
8.	<i>Šumperský chléb, který není vyráběn přímo v Šumperku a vyrábí ho více pekáren. Musí být pod názvem vypsána všechna místa výroby, nebo postačí napsáno „Chléb není vyroben v Šumperku, více informací na zadní straně obalu“. Na zadní straně by byly vypsána místa výroby, případně kódování?</i>
Odpověď:	Kódování, flexibilita označení v šarži: pokud se výroba odehrává ve více výrobních závodech, je možné akceptovat uvedení skutečného místa výroby pomocí zkratky v označení šarže, vždy ale za situace, že označení bude pro spotřebitele, přesné, jasné a snadno srozumitelné. Příklad: • Vyrobeno v: Černé hoře (ČH) / Velkých Pavlovicích (VP) / Hodoníně (H) viz poslední písmena šarže výrobku • Kód šarže: H12345678 (ČH) V praxi jsme se setkali např. s následující situací: Výrobce má nyní: • sídlo na adrese - pekařství Makovec s.r.o., 21, Velatice 66405 (mimo sídla tam má prodejnu s potravinami)

- dříve výrobná na adrese - pekařství Makovec s.r.o., 191, Velatice 66405 (to již neplatí)
- nově výrobná na adrese - pekařství Makovec s.r.o., 147, Rousínov 683 01 – zde se Velatický chléb nyní vyrábí.

„pekařství Makovec (mělo by být doplněno ještě s.r.o.)

66405 Velatice 21

Česká republika“

– považujeme za údaj o subjektu dle čl. 9 odst. 1 písm. h) nařízení (EU) č. 1169/2011

PPP byly doporučeny následující úpravy:

- u balené verze výrobku lze tedy pod název výrobku Velatický chléb do stejného zorného pole uvést „vyroběno v Rousínově“ (zvolit vhodnou velikost písma) a dál etiketu ponechat dle původní verze,

„pekařství Makovec s.r.o., Velatice 21, 664 04“

– považujeme za údaj subjektu § 8 odst. 1 zákona č. 110/1997

PPP byly doporučeny následující úpravy:

- u nebaleného výrobku postupovat obdobně - tedy pod název výrobku na regálové

	etiketě Velatický chléb uvést „vyrobena v Rousínově“ a dál regálovou etiketu ponechat dle původní verze
9.	<i>Na potravině je uváděn název společnosti jako výrobce nebo distributora. Dále také označujeme sídlo firmy, nikoliv konkrétní výrobní provozovnu. Je toto dostačující jako místo původu potraviny, nebo je nutné uvádět specifickou provozovnu/pivovar?</i> <i>Na výrobku je zároveň uveden jeho název. Tento vychází z místa, kde se historicky vyráběl. V současné době se již vyrábí v jiné lokalitě/provozovně. Máme za to, že se nejedná o místo označení potraviny, nýbrž čistě jeho název. Je to v souladu s nařízením o poskytování informací o potravinách spotřebitelům?</i>
Odpověď:	Viz odpověď na otázku č. 5. Dále doplňujeme, že pokud se potravina historicky v nějakém místě/měste vyráběla a z tohoto důvodu název potraviny obsahuje odkaz na místo/město – i přesto, že se jedná o historický (např. latinský) či fiktivní název odkazující na dané místo/ město např. Znojmia, Opavia, apod., nebo např. grafické vyobrazení typické pro danou lokalitu a následně se výroba přesune jinam, je potřeba uvést i skutečné místo provenience potraviny. Ve všech případech uvedení skutečného místa provenience musí být provedeno tak, aby nebylo zavádějící.
10.	<i>Jak se bude přistupovat k případům, kdy obchodní (marketingový) název nebo značka odkazuje k místu či oblasti, kde se daný výrobek v současnosti již nevyrábí (např. Jihlavanka, Sedlčanský /hermelín/ apod.). Výrobce se skutečným sídlem je uveden na zadní straně.</i>
Odpověď:	Viz odpověď na otázku č. 2. Uvedení výrobce včetně jeho sídla není informací o původu potraviny. Může však být rozdíl v adrese při uvedení sídla výrobce a místa výroby potraviny.
11.	<i>Výrobky mimo ČR: Pokud je na obale symbol odkazující na určitou zemi (a bývá na více stranách), je obtížné ke každému symbolu doplnit původ primární složky. V případě, že se povinné označení v češtině řeší samolepkou, pak je doplnění původu primární složky (také v češtině) téměř neřešitelné.</i> <i>Hvězdička = odkaz na vysvětlivku není akceptován</i>
Odpověď:	Uvádění informace odkazující na určitou zemi na více stranách obalu je dobrovolné. Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2018/775 neposkytuje flexibilitu, která by umožnila uvádět původ primární složky pouze jednou, pokud je na etiketě uvedeno označení původu konečné potraviny několikrát. Z nařízení vyplývá, že označení původu primární složky musí být uvedeno pro spotřebitele jasným a viditelným způsobem, a to vždy ve stejném zorném poli jako označení původu výrobku. Bylo řešeno již v zápise z jednání s Potravinářskou komorou ČR dne 23.1.2020 viz bod 33.

	33. Je nutné opakování uvedení země původu nebo místa provenience primární složky potraviny na obalu s každým uvedením či znázorněním země původu?	
	PK ČR	
	MZe SZPI SVS	Ano, všude, kde je indikace skutečné země původu potraviny, musí být ve stejném zorném poli uvedena i informace o původu primární složky. V čl. 3 odst. 2 prováděcího nařízení (EU) č. 2018/775 se stanoví, že pokud jsou země původu nebo místo provenience potraviny uvedeny slovy, informace o
		původu primární složky se uvádějí ve stejném zorném poli jako údaje o zemi původu nebo místu provenience potraviny. Prováděcí nařízení neposkytuje flexibilitu, která by umožnila uvádět původ primární složky pouze jednou, pokud je na etiketě uvedeno označení původu konečné potraviny několikrát. Z nařízení vyplývá, že označení původu primární složky musí být uvedeno pro spotřebitele jasným a viditelným způsobem, a to vždy ve stejném zorném poli jako označení původu výrobku, včetně vlajek. V případě, že se tedy na obalu opakuje obchodní označení obsahující označení původu nebo vlajky, musí být odpovídajícím způsobem zopakována rovněž informace o původu primární složky (primárních složek).
12. Pokud má pivovar, zaregistrovanou ochrannou známku na svůj produkt, který obsahuje zeměpisné označení (město), přičemž minoritně tento produkt vyrábí ve svých licenčních pivovarech (v jiných městech), je možné splnit povinnost:		
a) u výrobce označit konkrétní pivovar ve kterém bylo pivo vyrobeno b) u výrobce označení mateřské společnosti c) podle kódu stáčení linky (legendou označit místo, kde bylo pivo uvařeno) d) každou etiketu kastomizovat a vpisovat, kde bylo pivo konkrétně vyrobeno		
Odpověď:	a) Lze použít tento způsob, informaci je nutné uvést ve stejném zorném poli, viz odpověď na otázku č. 2. b) Nelze použít tento způsob, viz odpověď na otázku č. 5. c) Lze použít tento způsob, informaci je nutné uvést ve stejném zorném poli, viz odpověď na otázku č. 2. d) Lze použít tento způsob, informaci je nutné uvést ve stejném zorném poli, viz odpověď na otázku č. 2.	